

Bron: Leusderkrant 11 januari 2025

Unieke aanpak verduurzaming in Leusden levert landelijk bewondering op

DUURZAAMHEID

Foto: Lydia van Toorn • za 11 jan, 10:42

Henriëtte Former en Mirjam Prins: 'Als je bewoners bij elkaar brengt en ervaringen laat uitwisselen, ontstaat er kennis bij mensen zelf.'

LEUSDEN

Mirjam Prins is ruim 30 jaar woonachtig in de wijk Alandsbeek-Oost en jaren actief geweest als vrijwilliger bij natuur- en duurzaamheidscentrum De Groene Belevenis. Voor het verduurzamen van woningen in de wijk Alandsbeek kwam ze in contact met Henriëtte Former die als procesbegeleider en projectleider bij De Groene Belevenis bewoners en organisaties ondersteunt bij verduurzaming. Samen zijn ze aan de slag gegaan met het vormen van een buurtteam in Alandsbeek.

door Lydia van Toorn

Former: „De gemeente Leusden wil wijk voor wijk plannen maken hoe de woningen aardgasvrij kunnen worden in 2050. Dit is onderdeel van het klimaatakkoord van Parijs waar alle Europese landen zich aan hebben te houden. Elke gemeente bepaalt zelf hoe ze hier invulling aan geeft. Je kunt van bovenaf iets aan de bewoners opleggen, maar in Leusden lopen we een andere route en zetten we de bewoners van de wijk centraal. De

gemeente heeft mij gevraagd dit te coördineren. Hoe kunnen we de huizen klaarmaken voor de toekomst? Isoleren en energie besparen waren hierbij de uitgangspunten.”

„In de jaren '70 zijn in Leusden vanwege het woningtekort in rap tempo meerdere wijken gebouwd, waaronder ook Alandsbeek”, vult Prins aan. „Dit is weleens ten koste gegaan van de kwaliteit. Woningisolatie stond toen nog niet in het bouwbesluit. Dit maakt dat woningen veel energie verbruiken en snel warmte verliezen.”

De planmatige aanpak zoals Leusden die kent, door het wijk voor wijk op te pakken, gebeurt in bijna geen andere gemeente

DAKDATEN

De gemeente Leusden vroeg Former een groep van bewoners te vinden die hierover mee wil denken. „Als je bewoners bij elkaar brengt en ervaringen laat uitwisselen, ontstaat er kennis bij mensen zelf”, legt ze uit. „Dit is de basis van een buurtteam. Belangrijk is om laagdrempelig te starten. In Alandsbeek zijn we begonnen met ‘dakdaten’.”

Dit dakdaten bestond uit een middag met verschillende thema's, denk aan zonnepanelen, dak, spouwmuur- en vloerisolatie. Prins: „Ieder tafeltje werd bemenst door bewoners zelf. De wethouder was er ook bij. Tijdens die middag kwam bij diverse bewoners hetzelfde urgente probleem naar boven: een lekkend dak. Hieromheen hebben we toen een groep gestart.”

Former: „Mensen voelden zich geen eenling meer. Door het bij elkaar brengen zie je eigenaarschap bij mensen zelf ontstaan. Bijkomend voordeel is dat de gemeente dan ook bepaalde zaken wil faciliteren, zoals een technisch onderzoek.”

Maar hoe krijg je mensen bij elkaar? „Overal sta ik aan de wieg om eerst de wijk en haar bewoners te leren kennen”, legt Former uit. „Ik coördineer ook het energieloket 'IkWilWatt' en vandaar uit kende ik ook al mensen uit Alandsbeek. Vervolgens heb ik aangeklopt bij de wijkvereniging Buurkracht Alandsbeek en heb ik veel gepraat met bewoners, waaronder Mirjam; het is belangrijk dat je uitgaat van wat zij zelf willen. Toen merkte ik dat het dak een goede ingang is. Vandaar ook het dakdaten en het starten vanuit een gezamenlijke behoefte.”

DUURZAAM ALANDSBEEK

Dit was eind januari 2022 en nog geen vijf weken later zaten in Alandsbeek 25 bewoners samen aan tafel om een werkgroep te starten. „Alandsbeek is een wijk met een grote cohesie waarin de wijkvereniging een belangrijke rol speelt“, aldus Prins. „Als onderdeel daarvan hebben we het Buurtteam Duurzaam Alandsbeek gevormd. De bewoners van dit team hebben verschillende achtergronden; sommigen zijn geïnteresseerd in techniek, anderen doen de communicatie. Elke zes weken komen we bij elkaar. We hebben onlangs het jaarplan voor 2025 gemaakt. Er is een structuur en een stip op de horizon, namelijk 2050.“

Former knikt: „ Als je dan ziet wat er nu staat. Zo hebben we een hele toolkit beschikbaar die samen met bewoners en deskundigen is gemaakt. Een soort stappenplan dat je veel handvatten geeft als je je dak wilt laten vervangen en gelijktijdig wilt isoleren. Denk aan informatie over standaard bouwtekeningen, dat je langs moet bij de gemeente en hoe je een vergunning aanvraagt. Hier is best wat tijd overheen gegaan. Je ziet dat mensen het fijn vinden om die informatie te delen.“

(Artikel gaat verder onder de afbeelding).

Vrijwillige energiegidsen van energieloket IkWilWatt. – Foto: Henriëtte Former/ IkWilWatt

Jullie hebben met elkaar ook een inkoopactie georganiseerd?

„Klopt”, bevestigt Prins. „We hebben gedegen vooronderzoek gedaan en uiteindelijk twee regionale isolatiebedrijven geselecteerd, die gecertificeerde producten tegen aantrekkelijke kosten aanboden. Hiermee konden alle wijkbewoners op korte termijn aan de slag. Afgelopen juni zijn we gestart met uitrollen in de wijk.”

Former: „Al het voorwerk is gedaan door het buurtteam. Het is een enorm uitzoekwerk als je dit alleen wilt doen. De bewoners worden hiermee heel erg ontzorgd.” Prins: „Eind 2024 sloten we deze actie af. Hier hebben we als team ook veel van geleerd. Er hebben zestig bewoners meegedaan.” Former, trots: „Als je dit vergelijkt met een uitrol van bovenaf, bleek het aantal deelnemers flink hoger.”

Maar hoe zit het met het financiële plaatje. Is het dan ook goedkoper voor de bewoners op deze manier?

„Kijk, verduurzamen kost natuurlijk geld”, zegt Former. „Vergeet niet dat je sowieso ook meer comfort krijgt dankzij de isolatie van je woning. Dat is niet in geld uit te drukken. Los hiervan zorgt collectieve inkoop ervoor dat de prijs naar beneden gaat. Een bedrijf hoeft maar één keer met steigers en bussen te komen. Bovendien wordt het je als bewoner heel gemakkelijk gemaakt. Tijd is ook kostbaar.” Onze aanpak wordt overigens landelijk als voorbeeld gebruikt. Hier zijn we als Leusden echt trots op.

UNIEKE AANPAK

Eerder roemden beide dames al de aanpak van de gemeente Leusden. Wat maakt deze zo uniek?

Deze vraag kan Former gemakkelijk beantwoorden: „Werken met buurtteams geeft vertrouwen aan bewoners om zelf dingen uit te zoeken en gesprekspartner te worden van de gemeente. Door deze manier van werken creëer je draagvlak en eigenaarschap. De planmatige aanpak zoals Leusden die kent, door het wijk voor wijk op te pakken, gebeurt in bijna geen andere gemeente. Alandsbeek is de tweede wijk en uiteindelijk gaat dit voor alle 28 wijken in Leusden gebeuren. Daarom zoek ik ook een nieuwe collega om dit mee op te pakken.”

„In elke wijk heb ik een contactpersoon waar ik intensief mee samenwerk en voor Alandsbeek is dit Mirjam. Ik organiseer ook kruisbestuiving tussen de buurtteams, zodat de zes buurten die nu aan de slag zijn van elkaar leren. Onze aanpak wordt overigens landelijk als voorbeeld gebruikt. Hier zijn we als Leusden echt trots op.”

Prins vult aan: „Bovendien is het zo dat mensen huiverig zijn geworden voor dingen die van bovenaf worden opgelegd. Tien jaar geleden wisten mensen veel minder over hun energiegebruik en verduurzaming. De kennis en bewustwording zijn steeds meer gegroeid.”

Former koppelt regelmatig de stand van zaken terug aan de gemeente. „Vergeet niet dat we een samenwerking aangaan waarbij ik ook informatie nodig heb. Als een buurtteam staat, dan gaan we samen met de gemeente in overleg om tot een samenwerkingsovereenkomst te komen.”

UITDAGINGEN

De unieke aanpak van de gemeente Leusden vergt de nodige inspanning. „Natuurlijk zijn er uitdagingen”, erkent Former. „Het begint met het bij elkaar krijgen van een groep bewoners. Deze mensen doen dit werk op vrijwillige basis omdat ze het leuk en belangrijk vinden. Dan is het ook belangrijk dat je hier de tijd voor neemt en er zuinig op bent. Zo hebben we laatst een uitje gedaan met elkaar. Je ziet dan ook het sociale aspect. Mensen spreken elkaar vaker en brengen het groepsgevoel terug in de wijk. Dit te zien ontstaan, vind ik alleen al fantastisch!”